

Fremsat den 16. november 2012 af Merete Riisager (LA), Simon Emil Ammitzbøll (LA) og Anders Samuelsen (LA)

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af de frie grundskolers rammevilkår

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte forslag, der forbedrer de frie grundskolers rammevilkår, inden den 1. juli 2013. Forslagene skal indeholde følgende elementer:

- 1) Den gradvise nedsættelse af koblingsprocenten til de frie grundskoler med 1 procentpoint årligt frem til 2014 standses, og koblingsprocenten hæves igen til 75 pct.
- 2) Deadline for anmeldelse af nye skoleinitiativer rykkes fra den nuværende dato, som er den 15. august, tilbage til den 1. februar forud for skolestart, som det var tilfældet før lovændringen i 2006.
- 3) Depositum stillet af en forældregruppe ved anmeldelse af en ny skole skal tilbagebetales, såfremt skoleprojektet ikke realiseres.
- 4) Frie skoler skal kunne oprette vuggestuer, så det bliver muligt at integrere vuggestue, børnehave og skole i samme institution.

Bemærkninger til forslaget

Det er en fordel for børn og forældre, at en stærk friskoletradition bevares, så der eksisterer et reelt frit valg mellem forskellige skoleformer. Forslagsstillerne ønsker at fjerne de barrierer, der hæmmer de frie skolars udvikling, og som langt fra har til hensigt at opkvalificere skoleområdet. Frie grundskoler scorer generelt bedre på relevante nøgletal, når der sammenlignes med folkeskolen. Historisk har de frie skoler også stor betydning for den pædagogiske udvikling (se bl.a. Ulrik Overgaard's ph.d.-afhandling »Dengang og nu: Den grundtvig-koldske grundskolepædagogik – historisk, systematisk og empirisk belyst« (2008)) på det samlede skoleområde.

Hæmmes de frie skoler, hæmmes også folkeskolen og den sunde vekselvirkning, der eksisterer mellem de forskellige skoletraditioner. Det er et politisk ansvar at sikre gode skoler og et frit valg frem for at bekæmpe en bestemt skoleform, der tilmed har succes. Der er derfor alle gode grunde til fortsat at lade de frie grundskoler bidrage positivt til den samlede danske grundskolestruktur, så alle har mulighed for at vælge de frie skoler til. På den baggrund foreslås fire konkrete ændringer:

- 1) Den gradvise nedsættelse af koblingsprocenten til de frie grundskoler med 1 procentpoint årligt frem til 2014 standses, og koblingsprocenten hæves igen til 75 pct.
- 2) Deadline for anmeldelse af nye skoleinitiativer rykkes fra den nuværende dato, som er den 15. august, tilbage til den 1. februar forud for skolestart, som det var tilfældet før lovændringen i 2006.
- 3) Depositum stillet af en forældregruppe ved anmeldelse af en ny skole skal tilbagebetales, såfremt skoleprojektet ikke realiseres.
- 4) Frie skoler skal kunne oprette vuggestuer, så det bliver muligt at integrere vuggestue, børnehave og skole i samme institution.

Ad. 1. Koblingsprocenten hæves til 75 pct.

Friskolen er i dag en skole for alle børn uanset baggrund og sociale forhold – og det skal den blive ved med at være. Det er afgørende, at de frie grundskoler er tilgængelige for alle, og at en for stor egenbetaling ikke hæmmer forældrenes mulighed for at vælge. Myten om fri- og privatskoler som værende udelukkende elitens skoler er langt fra virkeligheden, men der skal gribes ind, hvis dette scenarie skal holdes fra døren og ikke blive en selvpfyldende profeti. Det skal ske ved at bremse den gradvise nedsættelse af den såkaldte koblingsprocent, som er den parameter, der er grundlaget for beregningen af statstilskuddet til de frie grundskoler.

Efter den tidligere regerings genopretningspakke har friskolerne været ramt af en særdeles mærkbar reduktion af indtægtsgrundlaget. I en lang årrække var koblingsprocenten 75 pct. af udgiften på landsplan pr. elev i folkeskolen. Genopretningspakken udstak en linje, der indebærer, at koblingsprocenten nedsættes med 1 procentpoint om året frem til 2014, hvor den vil være helt nede på 71 pct. Konkret betyder det, at friskolerne skal drive skolerne for 240 mio. kr.

mindre i 2014 end i 2010 (se Dansk Friskoleforening: Friskolebladet, 2012, <http://www.friskolebladet.dk/pdf/2012/b12s9.pdf>), vel at mærke selv om friskolerne i forvejen også rammes af de samme besparelser som folkeskolen.

Hvis koblingsprocenten til de frie grundskoler hæves til 75 pct., vil det i 2012 og 2013 koste henholdsvis 111 mio. kr. og 167 mio. kr. I 2014 og frem vil nedgangen udgøre 222 mio. kr. årligt. Det viser beregninger fra Børne- og Undervisningsministeriet, der er baseret på aktivitetsforudsetningerne for 2012-2015 i finansloven for 2012. (Børne- og undervisningsministerens svar på BUU spørgsmål 65 (alm. del) 2011-12: <http://www.ft.dk/samling/2011/alm/alm-del/buu/spm/65/svar/861415/1085023.pdf>).

Forslagsstillerne mener, at finansieringen til en koblingsprocent på 75 pct. kan findes, ved at den offentlige finansiering af danskurser for udenlandske arbejdstagere afskaffes, så det bliver arbejdstageren selv eller arbejdsgiveren, der betaler, såfremt det findes nødvendigt med danskundervisning. Det er vigtigt, at der tiltrækkes kvalificeret arbejdskraft til Danmark, men det er ikke et offentligt finansieret sprogkursus, der gør udsvinget, når der indgås aftaler mellem udenlandske statsborgere og danske virksomheder.

Beskæftigelsesministeriet har oplyst, at de samlede offentlige udgifter til danskuddannelse for udenlandske statsborgere med ophold i Danmark fraregnet familiesammenførte og asylansøgere og flygtninge, dvs. arbejdstagere, arbejdstageres ægtefæller, internationale studerende og au pair-personer, i 2011 udgjorde godt 660 mio. kr. (Børne- og undervisningsministerens svar på BUU spørgsmål 151 (alm. del) 2011-12: <http://www.ft.dk/samling/2011/alm/alm-del/buu/spm/151/svar/903491/1153744.pdf>).

Ad. 2. Ændring i datoen for anmeldelse af nyt skoleinitiativ

Et nyt fri- eller privatskoleinitiativ skal anmeldes til Børne- og Undervisningsministeriet efter bestemte regler, for at det kan modtage statstilskud. Senest den 15. august året før skolestart skal Børne- og Undervisningsministeriet således have modtaget anmeldelsen, hvilket bundes i en lovændring fra 2006, da retstilstanden tidligere definerede en deadline den 1. februar (L 14 (2006/07) Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (fremrykket anmeldelsesfrist og forenkling af tilskudsadministration)).

I 2010 blev tilværelsen for nye fri- og privatskoler yderligere besværliggjort, da den tidligere regering udskød den seneste frist for varsling af lukning af en folkeskole. Den blev nemlig forlænget fra den 1. december til den 1. marts (Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (friere rammer for placering af fag på lavere klassetrin, udvidelse af loft for undervisningstid, øget fleksibilitet i reglerne om uddannelseskvalifikationer i folkeskolens indskoling m.v.) fremsat af undervisningsminister Bertel Haarder den 29. januar 2010 (L 120 (2009-10))). Mange forældre har svært ved at se, hvorfor de allerede skal anmelde en ny friskole så tidligt, når kommunen omvendt har fået mulighed for at ud-

skyde en lukning af en folkeskole til 4 måneder senere end den oprindelige deadline.

Når en gruppe forældre vil oprette en ny fri- eller privatskole, kan kommuner vente med at træffe afgørelse i sager om skolelukninger, til efter at fristen for at anmelde en ny fri- eller privatskole er overskredet, og en undersøgelse, som Altinget har foretaget af de seneste års fri- og privatskoleinitiativer, viser, at det sker. (www.altinget.dk. 23/3-2012: »Fri- og privatskoler møder kommunal modstand« (<http://www.altinget.dk/artikel/hvert-andet-skoleinitiativ-moeder-modstand>)). Det er både fri- og privatskoler, som er blevet oprettet, og initiativgrupper, hvor det ikke lykkedes at komme i gang, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, og 20 ud af 46 svarpersoner konstaterer, at de har mødt modstand fra kommunen i forbindelse med oprettelse af et skoleinitiativ.

Forslagsstillerne mener, at der bør vises større hensyn til nye fri- og privatskoleinitiativer, og hvis man rykker anmeldelsesdeadline fra den 15. august til den 1. februar, vil man både gøre op med med det bøv, der er karakteriseret ovenfor, og vise større respekt for intentionerne i grundlovens § 76, der beskytter forældres ret til at fravælge folkeskolen.

Ad. 3. Tilbagebetaling af depositum

Ved anmeldelse af en ny fri grundskole skal der i første omgang senest den 15. august indbetales 20.000 kr. til Børne- og Undervisningsministeriet (Bekendtgørelse af lov om friskoler og private grundskoler m.v., § 8, stk. 2). Dernæst skal der betales 10.000 kr. senest den 1. februar. Såfremt fri- eller privatskoleinitiativet ikke realiseres, er pengene tabt for initiativtagerne. (Undervisningsministeriets orientering af 15/8-2008 om oprettelse af friskole/privat grundskole som søger skoletilskud: http://www.uvm.dk/Administration/Tilskud-til-institutioner/~media/UVM/Filer/Adm/PDF08/Finanslov_tilskud/Tilskud/Tilskudsregler/Frie/080815_oprettelse_orientering_rapport.ashx).

Alene i 2011 havde hele 66 initiativgrupper anmeldt skoleinitiativer. Kun 24 blev til noget, hvilket betyder, at 840.000 kr. er gået direkte i statskassen. I ordet depositum ligger der en forventning om, at der deponeres et beløb, som betales tilbage på et senere tidspunkt – og friskole-anmeldelsesgebyret bør ikke være en undtagelse fra denne forventning.

Ad. 4. Frie skolars mulighed for at oprette vuggestuer

Fri- og privatskolerne har i dag lovhjemmel til at oprette og drive børnehaver for børn i alderen fra 2 1/2 år til skolealderen (friskolelovens § 36 a). Der er en lang tradition for at sammenkoble børnehaver og skoler i den frie skoleverden. Det handler om at skabe en rød tråd for barnet, om at undgå overgange fra én institution til en anden og om at etablere én »familieinstitution«, hvor små som store børn/søskende kan være i samme rammer.

Men friskolerne må ikke oprette vuggestuer, på trods af at der fra forældrenes side ifølge Medlemsservice på Friskolernes Kontor udtrykkes et stort ønske herom. Argumentet for, at det ikke kan lade sig gøre, er vanskeligt at få øje på. Man kunne opnå de selv samme værdier ved at tilbyde vuggestuedrift i friskolerne. Børnekulturforskere er i almindelighed enige om, at nogle af de mest dramatiske skift i et barns liv netop kan være overgangene fra én institution til en anden (Danmarks Evalueringsinstituts hjemmeside:: EVALUERING temanummer om sprog (2009). <http://www.eva.dk/emagasinet-evaluering/evaluering-temanummer-om-sprog-2009>).

Derfor skal det fremover være muligt for de frie skoler at lette denne overgang og skabe sammenhæng i børnelivet med en integreret vuggestue, børnehave og skole.

Skriftlig fremsættelse

Merete Riisager (LA) m.fl.:

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af de frie grundskolers rammevilkår.

(Beslutningsforslag nr. B 30)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.